

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту

/Шпенік О.О./
«29» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«СТАРІ І НОВІ» ОБРАЗИ В СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКАХ ТА
ДИСКУРСАХ З ІСТОРІЇ**

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Предметна

спеціальність

Освітня програма

Статус дисципліни

Мова навчання

Другий (магістерський)

01–Освіта/Педагогіка

014–Середня освіта

**014.03–Середня освіта (Історія та громадянська
освіта)**

**«Історія (мова навчання фахових
дисциплін – угорська)»**

вибіркова

Угорська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «*«Старі і нові» образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії»* для здобувачів вищої освіти галузі знань *01 – Освіта/Педагогіка* спеціальності *014.03 – Середня освіта (Історія) ОП «Історія» (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»*

Розробник: Майороші М.А., к.і.н.,
асистент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції УУННІ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції протокол № 11 від «18» червня 2023 р.

Завідувач кафедри доц. Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол № 28 від «27» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Талабірчук О. Ю.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	I	I
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6 самостійної роботи студента – 4 Вид підсумкового контролю: екзамен	Семестр:	
	2	2
	Лекції:	
	42	14
	Практичні (семінарські)	
	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: екзамен в усній формі за екзаменаційними білетами	Самостійна робота:	
	78	106

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – «Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії» є висвітлення здобувачам вищої освіти як змінюються образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії і прослідкувати залишаються вони в старому розумінні чи набувають нового.

Завдання курсу – оволодіння теоретичними знаннями про стан дискусій про старі і нові образи у підручниках та дискурсах з історії, застосування теоретичних знань для набуття практичних навичок у професійній діяльності педагога у загальноосвітній школі.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК Здатність розв'язувати комплексні/спеціалізовані та практичні проблеми у галузі освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

1) загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до критичного аналізу й синтезу, генерування нових, складних ідей у галузі освіти й історії.

ЗК2 - Здатність до діагностування, аналізу, проектування освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, закладах професійної (професійно-технічної) освіти та закладах вищої освіти.

ЗК3 - Здатність до науково-пошукової діяльності в освітній галузі та галузі історії, аналізу результатів.

ЗК5 - Здатність вчитися протягом всього життя.

2) фахові компетентності:

ФК2. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

ФК3. Здатність в межах обраної спеціалізації здійснювати інноваційні дослідження, які спрямовані на вирішення фундаментальних науково-педагогічних проблем, вміння готувати результати досліджень до оприлюднення у фаховому середовищі.

ФК4. Здатність до розуміння проблем загальної середньої освіти та особливостей викладацької діяльності.

ФК5. Здатність до засвоєння основних концепцій, детального розуміння процесів, теоретичних і практичних проблем з вітчизняної історії, історії розвитку та сучасного стану наукових знань з педагогіки.

ФК6. Здатність формувати в здобувачів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК7. Здатність планувати та здійснювати наукові дослідження, оцінювати та узагальнювати результати педагогічної (науково- педагогічної) діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії**» є опанування таких освітніх компонентів (ОК) освітньої програми (ОП):

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знання основ гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання.	ПРН 1
Володіти навиками педагогічної майстерності, враховувати сучасні тенденції освіти в освітньому процесі.	ПРН 2
Знати теоретико-методологічні аспекти історичної науки, особливості розвитку всесвітньої історії, основні періоди історії України в контексті світової історії, історико-культурних регіонів України та історію своєї місцевості.	ПРН 6
Розуміти проблеми історичного пізнання та історичного процесу, володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, знати загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері історії й археології та викладацькій практиці.	ПРН 7
Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії, критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу.	ПРН 8

Знати методикою проведення історичних досліджень, володіти методикою опрацювання історичних джерел та проведення історико-краєзнавчих досліджень, вміти інтерпретувати джерела з усної історії, трактувати історичні процеси, опираючись на документальну базу.	ПРН 9
Характеризувати існуючі в сучасному науковому просторі концепції історичного поступу українського народу, українського державотворення, порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем вітчизняної історії.	ПРН 10
Дотримуватись етичних норм, норм академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності та демонструвати вміння формувати її в здобувачів освіти	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знають основи гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання.	ПРН 1
Володіють навиками педагогічної майстерності, враховувати сучасні тенденції освіти в освітньому процесі.	ПРН 2
Знають теоретико-методологічні аспекти історичної науки, особливості розвитку всесвітньої історії, основні періоди історії України в контексті світової історії, історико-культурних регіонів України та історію своєї місцевості.	ПРН 6
Застосовують наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, роблять власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії, критично оцінюють достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу.	ПРН 8
Знають методикою проведення історичних досліджень, володіють методикою опрацювання історичних джерел та проводять історико-краєзнавчі дослідження, вміють інтерпретувати джерела з усної історії, трактують історичні процеси, опираючись на документальну базу.	ПРН 9
Характеризують існуючі в сучасному науковому просторі концепції історичного поступу українського народу, українського державотворення, порівнюють здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем вітчизняної історії.	ПРН 10
Дотримуються етичних норм, норм академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентують їх результати у науково-педагогічній діяльності та демонструють вміння формувати її в здобувачів освіти.	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тестові завдання;
- реферати, есе;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- екзамен;
- інші види групових та індивідуальних занять.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: семінарські заняття, усне опитування, реферати, презентації, есе, тестові завдання, презентації .

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота, стандартизовані тести.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен в усній формі за екзаменаційними білетами.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Курс складається з одного модульного контролю, який включає в себе лекції, семінарські заняття та самостійну роботу студентів.

Здобувачам пропонується самостійна робота у вигляді навчання за програмою неформальної освіти за допомогою дистанційних тренінгів, курсів, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо (наприклад, онлайн-курси «Академічна доброчесність в університеті» на платформі

Prometheus:https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/coursev1:Prometheus+AI101+2021_T2/home; та інші).

Оцінка успішності знань студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (семінарські заняття, контрольна, самостійна робота) і підсумковий контроль (іспит). Загальна сума балів – 100 (із них: контрольна робота – 50, семінарські заняття – 30, самостійна робота - 20 балів).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів, які отримують студенти Згідно «Тимчасового положення УжНУ про оцінювання успішності студентів відповідно до вимог кредитно-модульної системи» від 15 лютого 2007 р. оцінювання здійснюється за наступною шкалою.

Змістові модулі з дисципліни «Методика та організація наукових досліджень в галузі історії та педагогіки» оцінюються наступним чином:

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	60	100
10	15	10	10	15		

T1, T2 ... – теми

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	60	100
20	10	20	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Самостійна робота	1	40
Модульна контрольна робота	1	60
Разом		100

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Самостійна робота	1	40
Модульна контрольна робота	1	60
Разом		100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який: 8 - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною

кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (0-35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії»

Предмет, мета і завдання курсу. Зв'язок з іншими дисциплінами. Яким є і яким має бути сучасний шкільний підручник з історії. Місце і роль шкільного підручника з історії в умовах дослідницького навчання. Сучасні академічні дискурси з історії: вибір між «традиціоналістами», «модерністами» і «постмодерністами». Старі і нові образи в історії: суть проблематики.

Тема 2. «Образ історії» в підручниках через призму політичних, економічних, соціальних та релігійних факторів

Що таке історія? Для чого ми вивчаємо історію? Як впливають на написання історії політичні умови. Економічна та соціальні ситуації і їх вплив на формування історичної думки. Релігійний фактор в написанні історії.

Тема 3. Людські образи та моделі поведінки в сучасних підручниках та дискурсах з історії

Історія в людині і людина в історії. Образ себе та іншого. Поняття «свого» та «чужого». Образ чоловіка і жінки. Образ батьків і дітей. Образи «героїв» та «негідників». Образ видатних і невідомих. Образ живих і покійників.

Тема 4. Національні образи в підручниках з історії та академічних дискурсах

Образ патріота і ворога. Образ переможця і переможеного. Образ героя і зрадника. Образ жертви і ката. Чи існує «традиційний національний образ»?

Тема 5. Образ різних частин та країн Світу в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України

Образ Центрально-Східної Європи в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Західної Європи в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Великобританії, Німеччини, США та Канади в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ країн Балтії в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.

Змістовний модуль 2.

Тема 6. Старі і нові образи різних історичних регіонів України в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії

Образ Закарпаття в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Галичини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Буковини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Волині в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Наддніпрянщини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Південної України в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Криму в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Слобожанщини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України. Образ Донбасу в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.

Тема 7. Образи сусідів в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України

Образ Польщі в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України. Образ Молдови та Румунії в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України. Образ Угорщини та Словаччини в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України. Образ Росії та Білорусі в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.

Тема 8. Україна: старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії сусідніх народів та народів Світу

Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Польщі. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Молдови і Румунії. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Угорщини і Словаччини. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії країн Балтії. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Німеччини, Великої Британії, США і Канади.

Тема 9. Сучасні тенденції у створенні підручників з історії

Пошук компромісів та дотримання принципу толерантності при написанні підручників з історії. Питання збереження «свого» і «чужого». Подолання стереотипів та багаторакурсність у викладанні історії. Мультикультуралізм: толерантність чи втрата ідентичності?

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	Усього	у тому числі			
лекції		Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
7-й семестр					
Модуль 1					
Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії»		2			6
Тема 2. «Образ історії» в підручниках через призму політичних, економічних, соціальних та релігійних факторів		4			8
Тема 3. Людські образи та моделі поведінки в сучасних підручниках та дискурсах з історії		2			6
Тема 4. Національні образи в підручниках з історії та академічних дискурсах		4			8
Тема 5. Образ різних частин та країн Світу в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України		6			8
Модульна контрольна робота		2			
		20			36
Модуль 2					
Тема 6. Старі і нові образи різних історичних регіонів України в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії		8			12
Тема 7. Образи сусідів та Світу в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України		4			10
Тема 8. Україна: старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії сусідніх народів та народів Світу		4			10
Тема 9. Сучасні тенденції у створенні підручників з історії		4			10
Модульна контрольна робота		2			
Разом за модуль		22			42
Разом	120	42			78

6.3. Самостійна робота

Самостійна робота з курсу «Старі і нові образи в сучасних підручниках та дискурсах з історії» містить педагогічно-методичну складову та здійснюється за вибором студента. Самостійна робота може бути представлена у вигляді презентації, есе або реферату.

Також на самостійну роботу пропонується навчання за програмою неформальної освіти за допомогою дистанційних тренінгів, курсів, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо: - «Академічна доброчесність: онлайн курс для викладачів» на платформі Prometheus: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/coursev1:Prometheus+AI101+2021_T2/ home; - «Академічна доброчесність» на платформі EdEra: <https://courses.edera.com/courses/course-v1:AmericanCouncils+AcIn101+AcIn2019/about> - «Академічна доброчесність в університеті» на платформі ВУМ online: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук та проєктор для презентацій.
Обладнання: карта, дошка.
Навчальна платформа Google Meet, Moodle.

8. ПИТАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО І ПІДСУМКОВОГО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Яким є і яким має бути сучасний шкільний підручник з історії. Місце і роль шкільного підручника з історії в умовах дослідницького навчання.
2. Сучасні академічні дискурси з історії: вибір між «традиціоналістами», «модерністами» і «постмодерністами»
3. Старі і нові образи в історії: суть проблематики.
4. Як впливають на написання історії політичні, економічні, соціальні та релігійні фактори.
5. Образи «героїв» та «негідників в сучасних підручниках та дискурсах з історії.
6. Образ чоловіка і жінки. Образи батьків і дітей.
7. Поняття «свого» та «чужого» в сучасних підручниках та дискурсах з історії.
8. Образ патріота і ворога.
9. Історія в людині і людина в історії.
10. Образ переможця і переможеного.
11. Образ героя і зрадника.
12. Образ Центрально-Східної Європи в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
13. Образ Західної Європи в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
14. Образ Великобританії в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
15. Образ Німеччини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
16. Образ США та Канади в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
17. Образ країн Балтії в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.
18. Образ Польщі в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.
19. Образ Угорщини та Словаччини в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.
20. Образ Молдови та Румунії в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.
21. Образ Росії та Білорусі в сучасних шкільних підручниках та академічних дискурсах з історії України.
22. Образ Закарпаття в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.

23. Образ Галичини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
24. Образ Буковини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
25. Образ Волині в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
26. Образ Слобожанщини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
27. Образ Наддніпрянщини в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
28. Образ Південної України в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
29. Образ Криму в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
30. Образ Донбасу в сучасних підручниках та дискурсах з історії України.
31. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Польщі.
32. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Угорщини і Словаччини.
33. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Молдови і Румунії.
34. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії країн Балтії.
35. Образ України в сучасних підручниках та дискурсах з історії Німеччини, Великої Британії, США і Канади.
36. Пошук компромісів та дотримання принципу толерантності при написанні підручників з історії. Питання збереження «свого» і «чужого».
37. Подолання стереотипів та багаторакурсність у викладанні історії. Мультикультуралізм: толерантність чи втрата ідентичності?

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Грицак Ярослав. 26-й процент, або Як подолати історію. – Київ: Фонд Порошенка, 2014. – 136 с.
2. Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2022, 408 с.
3. Зашкільняк Леонід. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів: ПАІС, 2007. 309 с. Ел. версія: https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Suchasna_svitova_istoriografia/
4. Історична освіта і сучасність. Як викладати історію школярам і студентам. Збірник на пошану професора Адама Сухонського з нагоди сорокаріччя педагогічної та наукової діяльності та сімдесятиріччя з дня народження / За ред.: Барбари Кубіс; Пер. з польської: Надії Гончаренко, Тетяни Довжок, Олесі Лазоренко, Лариси Ніколаєнко; Наук. ред.: Олексій Сокирко. – Київ: «К.І.С.», 2007. – 427 с.
5. Історична освіта: європейський та український досвід. Викладання національної історії в школах Центральної та Східної Європи / Пер. з англ. Оксани Красівської, Наталки Саповської / Пед ред. Р. Маєр. – Київ: «К.І.С.», 2010. – 288 с.
6. Концептуальні засади сучасної шкільної історичної освіти: Збірник документів і наукових праць / За ред. К. О. Боханова. – Бердянськ: БДПУ, ІІ АПН України, 2007. – 268 с.
7. Концепція та програми викладання історії України в школі (проекти): Матеріали IV та V Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України «Концепція історичної освіти» / Упорядк. та ред.: Наталя Яковенко, Людмила Ведмідь; Систематизація перебігу дискусій над програмами: Людмила Ведмідь. – Київ: ВД «Стилос», 2009. – 126 с.
8. Концепція та програми викладання історії України в школі (проекти) / Упорядк. та ред. Наталі Яковенко, Людмили Ведмідь. Систематизація перебігу дискусій над програмами Людмили Ведмідь. – Київ: ВД «Стилос», 2009. – 87 с.

9. Шкільна історія очима істориків-науковців. Матеріали Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України / Упорядк. та ред. Наталі Яковенко. – Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 2008. – 127 с.
10. Яковенко Наталя. Вступ до історії. – Київ: Критика, 2007. – 376 с. Ел. версія: https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Vstup_do_istorii/

Допоміжна

1. Бойко Олександр Історія України: Підручник. – Київ: «Академвидав», 1999.
2. Вілсон Ендрю. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н. Гончаренкота О. Грищенко. – Київ: «К.І.С.», 2004. – 551 с.
3. Гнатюк Оля. Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність / Авторизований переклад з польської. – Київ: Критика, 2005. – 528 с.
4. Грицак Ярослав. Нариси історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття: Навч. посібн. – Київ: Генеза, 1996. – 360 с.
5. Грицак Ярослав. Страсті за націоналізмом: стара історія на новий лад. Есеї. – Київ: Критика, 2011. – 350 с.
6. Грицак Ярослав. Що таке модерна історія України? // Україна модерна. – Число 1. – Львів, 1996. – С. 5–8.
7. Дейвіс Норман. Європа. Історія / Пер. з англ. Петро Таращук, Олександр Коваленко. – Київ: Основи, 2020. – 1464 с. + іл. [1496 с.].
8. Джадт Тоні, Тімоті Снайдер. Роздуми про двадцяте століття / Пер. з англ. Павло Грицак. – Київ: Човен, 2019. – 384 с. Ел. версія: https://www.yakaboo.ua/rozdumi-prodvadcjate-stolittja.html#media_popup_photos
9. Дюрант Вілл, Дюрант Аріель. Уроки історії. Огляд історії людства як продукту людського досвіду / Пер. з англ. Г. Пшеничної. – Харків: Віват, 2022. – 176 с.
10. Історія України / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін. / Під ред. В. А. Смолія. – Київ: Альтернативи, 1997 – 416 с.
11. Історія України / Керівник авт. кол. Ю. Зайцев. Вид. 2-ге, зі змінами. – Львів: Світ, 1998. – 488 с.
12. Каппелер Андреас. Мала історія України / Пер. з нім. – Київ: "К.І.С.", 2007. – 264 с.
13. Касьянов Георгій. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. – Київ: Наш час, 2008. – 432 с.
14. Касьянов Георгій, Смолій Валерій, Толочко Олексій. Україна в російському історичному дискурсі: проблеми дослідження та інтерпретації. – Київ: Інститут історії України РАН України, 2011. – 128 с.
15. Кісь Оксана. Рец.: Буряк Лариса. Жінка в українському історичному наративі: автори, ідеї, образи (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.): Монографія. – Київ: Національна академія управління, 2010. – 368 с.

16. Козицький А. Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ столітті (причини, особливості, наслідки). Навч. посібник. – Львів: Літопис, 2012. – 608 с.
17. Коннертон Пол. Як суспільства пам'ятають / Пер. з англ. С. Шліпченко. – Київ: НікаЦентр, 2004. – 184 с.
18. Лукіан. Як писати історію / Пер. з давньогрецьк. і коментарі Уляна Головач, Олександр Маханець, Назар Різун. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2014. – 88 с.
19. Львів – Донецьк: соціальні ідентичності в сучасній Україні // Україна модерна. Спеціальний випуск / За ред. Ярослава Грицака, Андрія Портнова і Віктора Сусака. – Київ – Львів: Критика, 2007. – 360 с.
20. Магочій Павло Роберт. Ілюстрована історія України, Пер. з англ. Сергій Біленький. – Київ: Критика, 2012. – 447 с.: іл.
21. Магочій Павло Роберт. Історія України / Авторизов. пер. з англ. – Київ: Критика, 2007. – 639 с.
22. Мортімер Ієн. Століття змін. Яке століття бачило найбільше змін і чому це важливо для нас / Пер. з англ. Я. Машико. – Харків: Вид-во «Ранок»; Фабула, 2018. – 448 с.
23. Нові підходи до історіописання / За ред. Пітера Берка; пер. з англ. Тетяни та Андрія Портнових; наук. ред. Тарас Цимбал. – Київ: Ніка-Центр, 2013. – 368 с. Ел. версія: <https://www.twirpx.com/file/1348501/> Плохій Сергій. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Романа Клочка. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 496 с.
24. Образ Іншого в сусідніх історіях: міфи, стереотипи, наукові інтерпретації (Матеріали міжнародної наукової конференції, Київ, 15-16 грудня 2005 р.) / Упоряд. і наук. ред. Г. В. Касьянов. Київ: Інститут історії України НАН України, 2008, 264 с.
25. Пограниччя. Окраїни. Периферії // Україна модерна. – Число 18. – Київ: Критика, 2011. – 431 с.
26. Портнов Андрій. Історії для домашнього вжитку. Есеї про польсько-російськоукраїнський трикутник пам'яті. – Київ: Критика, 2013. – 344 с.
27. Портнов Андрій. Між «Центральною Європою» та «Русским миром»: сучасна Україна у просторі міжнародних інтелектуальних дискусій. – Київ: НІСД, 2009. – 160 с.
28. Потульницький Володимир. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII–XX століть. – Київ: Либідь, 2002. – 480 с.
29. Снайдер Тімоті. Про тиранію. Двадцять уроків двадцятого століття / Пер. з англ. Олеся Камишнікова. – Київ: Медуза, 2018. – 144 с. Ел. версія книжки: https://www.yakaboo.ua/timotisnajder-pro-tiraniyu.html#media_popup_photos
30. Стандарти науки і академічне середовище // Україна модерна. – Число 12 (1). – Київ – Львів: Критика, 2007. – 360 с.
31. Стрієк Томаш. «Історіософія» та «емпірія», або про інтелектуальні парадокси історика ідей. В. Потульницький. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII–XX століть. – Київ: Либідь, 2002. – 480 с.

32. Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. Володимира Кравченка та Гелінади Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – 432 с.
33. Україна модерна. Стандарти науки і академічне середовище. – Число 12 (1). – Київ – Львів: Критика, 2007. – 415 с.
34. Українська історична дидактика. Міжнародний діалог. Фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії. Збірник наукових статей; за ред.: Магдалени Телус і Юрія Шаповала. – Київ: Генеза, 2000. – 367 с.
35. Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми / Колект. монографія за ред. Леоніда Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004. – 406 с.
36. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень // СхідЗахід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12 / За ред. Володимира Кравченка та Гелінади Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – 432 с.
37. Фукуяма Френсіс. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості, Пер. з англ. Тетяна Сахно. Київ: Наш Формат, 2020, 192 с.
38. Харарі Ювал Ной. 21 урок для 21 століття / Пер. з англ. Олександр Дам'янчук. Київ: BookChef, 2018. 416 с.
39. Харарі Ювал Ной. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього / Пер. з англ. Ярослава Лебединська. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 544 с.
40. Яковенко Наталя. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Видання друге, перероблене та розширене. – Київ: Критика, 2005. – 584 с.: іл.
41. Яковенко Наталя. Нарис історії України від найдавніших часів до кінця ХVІІІ століття: Навч. посібн. – Київ: Генеза, 1997. – 380 с.

Вибрані періодичні видання

1. Historians.in.ua (Київ)
2. Ruthenica (Київ)
3. Ейдос: Альманах теорії та історії історичної науки (Київ)
4. Історіографічні дослідження в Україні (Київ)
5. Історія в школах України (Київ)
6. Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання (Київ)
7. Ї: незалежний культурологічний часопис (Львів)
8. Критика (Київ)
9. Соціум. Альманах соціальної історії (Київ)
10. Схід-Захід. Історико-культурологічний збірник (Харків)
11. Україна модерна (Київ-Львів)
12. Український гуманітарний огляд (Київ)

Інтернет-видання

1. Інститут історії України НАН (можна скачати: монографії; журнали: «Український історичний журнал», «Соціум. Альманах соціальної історії», «Ruthenica», «Історіографічні дослідження в Україні», «Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики»; є посилання на джерела та багато чого іншого) – <http://www.history.org.ua>
2. Міжнародний інтелектуальний часопис «Україна модерна» (на сайті вміщено всі номери «УМ», огляд нових книг та цікаві статті) – <http://www.uamoderna.com/>
3. Український гуманітарний огляд (сайт кафедри історії Києво-Могилянської академії. Зміст випусків – <http://history.ukma.kiev.ua/journals/uho>
4. Незалежний культурологічний часопис Ї (на сайті є багато джерел для дослідження сучасного стану суспільно-політичної та філософсько-культурної ситуації в українському соціумі, електронні версії часопису) – <http://www.ji-magazine.lviv.ua/>
5. «Схід-Захід: історико-культурологічний збірник» (добротне наукове періодичне видання) – http://keui.wordpress.com/shid_zahid/
6. Часопис та видавництво Критика (для вдумливого та інтелектуального читання) – <http://krytyka.com/>
7. <http://historians.in.ua/> – читати всім історикам обов'язково! Сучасні тенденції розвитку історичних досліджень, нові видання, монографії, рецензії, дискусії видатних вчених істориків (і не тільки).